

Rykkede op
med en sejr
og fem på
skrivebordet

sporten 16

MANDAG
14.10.2019

Badedyr så høj-
film i svømme-
hallens mørke

side 2

Holstebro

Dagbladet

DAGBLADET-HOLSTEBRO-STRUER.DK

138. ÅRGANG ■ NR. 363 ■ UGE 41 ■ KR. 18,00

Lokal demonstration mod overgreb i Syrien

I eftermiddag er der i Holstebro arrangeret demonstration mod Tyrkiets invasion og overgreb mod kurderne i det nordlige Syrien.

DEMONSTRATION

Lars Hedegård Nielsen
hede@dagbladetholstebro.dk

HOLSTEBRO: De store europæiske byer har i de seneste dage været præget af store folkelige demonstrationer mod Tyrkiet og premierminister Recep Er-

dogans indtog i det nordlige Syrien. Det er ikke mindst gået ud over civile kurdere.

Mandag eftermiddag rykker verdenspolitikken til Holstebro, med demonstration i sympati med kurderne i området.

- Det er nogle meget voldsomme angreb mod kurder-

ne. Det er vigtigt, at vi i en by som Holstebro også viser vores modstand mod de tyrkiske aggressioner, så det ikke ender i en humanitær katastrofe. Jeg kender flere kurdere, og det berører dem rigtig meget, hvad der sker, siger Enhedslistens Leon Lauritsen, der er initiativtager.

Demonstrationen begynder klokken 15 ved den gamle politistation i Holstebro og slutter med taler på Store Torv.

- Interessen for at være med i demonstrationen er vokset hen over weekenden. SF har også meldt sig. På Store Torv vil der være tre taler, og efter-

følgende vil der være åben mikrofon, siger Leon Lauritsen.

Midt- og Vestjyllands Politi har modtaget anmeldelsen af demonstrationen, men de har ingen oplysninger om, hvor mange, der kan forventes at deltage. Ifølge arrangørerne er deltagerantallet opjusteret til 150-200.

Tirsdag er det 75 lange år siden, et bombefly en nat blev skudt ned over Idom. Evald Sønderby glemmer aldrig den nat og gør en dyd ud af at fortælle historien videre til de yngre generationer.
Foto: Johan Gadegaard

- Vi som familie er aldrig mødtes, uden at vi snakker om den nat

side 10-11

BREXIT. Uoverskueligt for briterne - og dansk erhvervsliv.

LARS KAMSTRUP,
UDGAVEREDAKTØR
I DAGENS LEDER

6

Regeringen vil have flere hemmelige agenter på internettet
Danmark 4

SIDSTE CHANCE

Mange udsolgte
seats!

**GASTRO
WEEK**
- SIDSTE CHANCE!

Tag madklubben med eller glæd én
du holder af med en fantastisk madoplevelse.

Se restauranter og menuer
- og køb din billet på gastroweek.dk!

**3 RETTER
FRA 250 KR. | + gebyr**

Fra d. 10. til og med
20. oktober 2019

Følg os på

**gastro
week**

Jeg er tilbage om tre timer, sagde han til sin kommende kone - det er 75 år siden

Et fly blev en nat skudt ned over Idom. På tirsdag er det 75 lange år siden. Men har sådan en tragedie en udløbsdato? Er det ikke tid til at glemme og komme videre? Ikke for slægtninge, lokalbefolkningen - og fremtiden.

KRIG

Palle Hyldahl Brændsgaard
pabr@dagbladetholstebro.dk

IDOM: Af alle de minder, Evald Sønderby kan kalde sit første, så hævder han *ikke*, at det var den nat, syv mænd døde uden for hans barndomshjem.

Livets første genkaldelse er *heller ikke*, da han hørte historierne om, at de største af skolens børn den følgende dag havde fået lov til at besøge ulykken. Her kunne de eftersigende stadig se affrevne lemmer rundt omkring - eksempelvis en støvle, hvor foden stadig stod i, mens tarmer hang ud over støvlekanten.

Det var *heller ikke* mindet om en anden fortælling, som ætser sig fast i hukommelsen for altid, når man hører den: Hvordan resterne af de døde, forbrændte og sprængte soldater med en kartoffelgreb vilkårligt blev læstet i syv kister, og det eneste, der var unikt for hver kiste var, at et hoved fra hver soldat havde nedet deri.

Nej, det første minde, Evald Sønderby erindrer fra sit 79 år lange liv, er en lys fredelig dag i marts. Han legede ved laderummet, da et kompagni tyske soldater kom gående forbi. Evald var født ind i Anden Verdenskrig. Danmark blev besat, dengang hans mor stadig ammede ham, og nu, denne dag i marts, var han omsider gammel nok til at

FAKTA

MINDEHØJTIDELIGHED

Idom-Råsted Menighedsråd holder en lille højtidelighed for at mindes 75 års dagen for begivenheden, tirsdag 15. oktober.

Styrtet efterlod sig spor ikke kun i Idom, hvor soldaterne er begravet på kirkegården. Højtideligheden er også en hilsen til de efterladte i Canada, der mistede en ægtefælle, en søn, en far eller en bror.

Mindehøjtideligheden starter klokken 13 i Idom Kirke ved sognepræst Rasmus Valentin Christensen. Derefter vil der være en ceremoni ved gravene på kirkegården med kransnedlægnings.

Til stede vil være lokale samt repræsentanter for JDR. Efter ceremonien er der kaffe i Plexus Idom-Råsted, hvor Evald Sønderby, Lind, kort vil fortælle om, hvad der skete umiddelbart efter styrtet, som skete tæt på hans barndomshjem.

huske. Huske vintergækkene langs husmurens sokkel. Det var her, soldaterne gjorde holdt, slog sig ned langs muren, indtil én af dem fik øje på lille Evald og ikke kunne dy sig for det nuttede barn.

- Jeg husker, at jeg blev taget op, og i soldatens lomme sad der en vintergæk, som de gerne plukkede, erindrer han.

Var familien bange for tyskerne?

- Nej. Min mor var ikke bange, da tyskerne kom, men hun var bange for, at englænderne *også* skulle komme, for så vidste hun godt, hvad der ville ske...

De jublede

Der hang bogstaveligt talt en mørk sky over Danmark den 15. oktober 1944.

Ud af skyen susede en tysk natjager og gik til angreb på Halifax III MZ901. Den tungtlastede bombemaskine dannede bagtrop i den kortege, der var lettet fra England, og i opgøret mod den vægre tysker var Halifax'en som en træ, tung bokser mod en energisk klapperslange. Kampen sluttede da også med knockout i første runde. Få salver hørtes i lufrummet over familien Sønderbys hjem ved Idom. Bombemaskinen var ramt og styrtede nu mod jorden.

Imens fulgte Evalds ældre brødre med baggårdens vinduer som så ofte før. De identificerede flyene ud fra selvpåfundne navne. "Brumbassen" var i luften denne aften. Den

distinkte lyd havde banet vejen for kaldenavnet.

Evald var 4,5 år dengang. De syv soldater, der i dette øjeblik kæmpede for deres liv, var 20-33 år. De seks af dem var canadiere.

- De havde sprunget jublende rundt den dag, de blev udtaget til krigen. Nu skulle de ud og opleve verden, har Evald Sønderby siden ladet sig fortælle fra slægtninge.

De udgjorde en rutineret besætning med adskillige togter bag sig - nok til en velfortjent orlov, men alligevel meldte de sig til denne special-mission. Der var faktisk kun et problem: En af de faste flyvere var blevet syg.

De fik i stedet fat i Hugh Joseph Loughran fra Belfast.

- De overtalte ham med, at det var en fredelig tur, hvor der aldrig skete noget. Loughran stod over for at skulle giftes, og til sin kære-

ste sagde han, at hun skulle holde teen varm, for han var tilbage om tre timer, forklarer Evald Sønderby.

På tirsdag er der gået 75 år. De kom aldrig hjem, men ligger i stedet begravet ved Idom Kirke.

De sølle drenge

Halifax'en havde været i for lav en højde til, at faldskærmen var en liveline for besætningen, så der var ikke andet for end at nødlande.

Forinden havde piloten dropet den last af miner, som egentlig skulle være kastet i farvandet øst for Læso med henblik på at sprænge ubåde i luften. I stedet kastede han minerne fra sig over en mose, så de borede sig ned i sumpen.

Nødlandingen skulle ske mellem to rækker grantræer, men flyet ramte en bakketop og eksploderede. De seks personer ombord døde, og ligeså med den syvende, som senere

blev fundet i en nærliggende roemark. Evald Sønnerbys far var ikke i tvivl om mændenes skæbne den nat.

- "De er døde, for der lugter af brændt kød," sagde min far. Min mor græd. "De sølle drenge," sagde hun, forklarer Evald Sønnerby.

Tyskerne turde ikke fjerne de bortkastede bomber, så de valgte i stedet at sprænge dem i luften.

- Tyskerne kom og sagde, at i morgen klokken 16 ville de blive sprængt. Af en eller anden grund tog mine forældre os ud i redskabsskuret, og der sad vi med vores nabo, da alletiders brag lød. Jeg kan stadig mærke, hvordan jorden hævede sig 30-45 centimeter. Værktøjet fløj omkring som tændstikker. Eksplosionen var 200-300 meter væk fra vores hjem, men i Holstebro syv kilometer borte var eksplosionen stor nok til, at bu-

tiksvinduer gik i itu, forklarer Evald Sønnerby.

- Hullet efter bomberne var så stort, at det blev fyldt med vand fra Høgsbjerg Bæk, der lå tæt derved, så vi fik da en dejlig skøjtebane, tilføjer han i et forsøg på bare at se det mindste positivt i tragedien.

For faktum blev, at selv 75 år senere er flystyrtet ikke glemt...

Eskadrillechefen

Evald Sønnerby blev siden lærer i Lind.

Når 75 års dagen markeres igen tirsdag, så vender han tilbage til hjemegnen. I den sammenhæng har han ofte været tilbage. Men har selv tragedier ikke en udløbsdato?

- Vi som familie er aldrig mødtes, uden at vi snakker om den nat, så det kom til at sætte et stort præg på os. Jeg husker, at Tv Midtvest la-

vede noget om ulykken for ti år siden, og de blev ved med at spørge mig: "Hvad følte du? Hvad følte du? Hvad følte du?" Men det her handler ikke om mig. Det handler om et stykke danmarkshistorie, som vi bør huske. Også selvom de børn, der besøgte gravstedet i dag, ikke aner det fjerneste om, hvad det betyder - det er faktisk derfor, det er så vigtigt, at vi stadig mindes, siger Evald Sønnerby.

For få dage siden fik han en mail fra Carolee Fitz-Gerald. Hendes far Virgil Lee Riley var blandt de omkomne i 1944. Hun var halvandet år dengang, så hun kom aldrig til at kende ham. I dag er hun for gammel til at rejse til Danmark, men hun værdsætter mindehøjtideligheden og har den i tankerne.

Gennem årene har Evald Sønnerby også været i kontakt med andre, hvis liv ændredes. Søsteren til

20-årige John Peter Grace har ved en tidligere lejlighed fortalt, hvad det betød, når rektoren og præsten kom ind i klassen. Siden har hun besøgt broderens gravsted.

- Hun græd selvfølgelig meget, og jeg husker, hvordan hun fortalte mig, at havde hendes forældre bare vidst, hvordan hendes bror lå begravet. De troede, han var begravet på en græsmark.

- De snakkede aldrig mere om hans død, tilføjer Evald Sønnerby.

Begge soldater har i øvrigt fået søer opkaldt efter sig i hjemlandet.

Men dødsfaldene berørte ikke kun en egn og de efterladte. Eskadrillechefen, der var med til at overtale Loughran fra Belfast, kom sig aldrig.

- Han har mange gange fortrudt sin beslutning, og den plagede ham resten af livet, forklarer Evald Sønnerby.

Bombeophænget blev i 1984 lavet om til et kors, efter det i adskillige år havde stået i en eng i Idom. Den er en påmindelse om en tid, hvor lokalbefolkningen konstant frygtede en invasion og krig, forklarer Evald Sønnerby. Foto: Johan Gadegaard